

Köşk seçimine ABD modeli geliyor

ÖMER ŞAHİN ANKARA

19/11/2009

Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin belirsizlikler gideriliyor. Çözüm, yıllardır ABD'de uygulanan sistemde bulundu.

Buna göre, Köşk yarışına girecek isimler, masraflarını, vatandaşlardan toplayacağı yardımlarla karşılayabilecek. Her adayın bir 'seçim hesabı' olacak. Açılacak banka hesabına makbuz karşılığı yardım yapılabilecek. Adayların seçim dönemindeki bütün gelir ve harcamaları kayıt altına alınacak. Adaylar, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, tüzel kişilerden ve Türk uyruklu olmayan gerçek kişilerden yardım alamayacak. Kısa süre içinde TBMM'ye gönderilmesi beklenen kanun tasarısı 26 maddeden oluşuyor. Köşk adayında 40 yaşını doldurma, üniversite mezunu olma şartı aranacak. İki yıl önce yapılan referandumda (iki kez seçime girebilme formülüyle) cumhurbaşkanının 5 yıllığına halk tarafından seçilmesi kabul edilmişti.

Türkiye'de ilk kez cumhurbaşkanının halk tarafından seçilecek olması nedeniyle oluşacak belirsizlikleri gidermek hükümete düştü. Hazırlanan "Cumhurbaşkanlığı Kanun Tasarısı" yakın zamanda TBMM'ye gönderilecek. Tasarı cumhurbaşkanı adayının seçim kampanyasına ne zaman başlayacağı, harcamalarını nasıl finanse edebileceği, kaç oyla cumhurbaşkanı seçilebileceği gibi hususları içeriyor. Buna göre, cumhurbaşkanlığı yarışına girecek isimler masraflarını vatandaşlardan toplayacağı yardımlarla karşılayabilecek. Ancak yardımlar çok sıkı bir şekilde denetlenecek. Cumhurbaşkanı adayları, yabancı devletlerden yardım alamayacak.

Zaman'ın ulaştığı taslağa göre cumhurbaşkanlığı seçiminin diğer ayrıntıları şu şekilde olacak:

İLK TURDA YÜZDE 51 GEREKİYOR: Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday cumhurbaşkanı seçilmiş olur. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

TEK ADAY OLURSA REFERANDUM: Oylamalara tek adayla gidilmesi halinde, oylama referandum şeklinde yapılır; geçerli oyların çoğunluğunu alan aday cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

20 MİLLETVEKİLİ ADAY GÖSTEREBİLİYOR: Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi en az yirmi milletvekilinin yazılı teklifiyle mümkündür; her bir milletvekili ancak bir aday için teklifte bulunabilir.

YÜZDE 10'U BULAN PARTİLERE ORTAK ADAY ŞANSI: En son yapılan milletvekili genel seçimlerinde, geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında, yüzde onu geçen siyasî partiler de ortak aday gösterebilir.

KAYBEDEN ADAY MEMURİYETE DÖNEBİLİYOR: Cumhurbaşkanı adayı gösterilen devlet memurları ve kamu görevlileri, aday listesinin kesinleştiği tarih itibarıyla, görevlerinden ayrılmış sayılırlar. Adaylığı veya seçimi kaybetmeleri halinde, Yüksek Seçim Kurulu'nca cumhurbaşkanının seçildiğinin ilan edilmesini takip eden bir ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla eski görevlerine dönebilirler.